

Ю.С. Сабадаш, д-р культурол., проф. (МДУ, Маріуполь)

НАЦІОНАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА СЬОГОДНІ: РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ ДОСЛІДЖЕННЯ У. ЕКО «ПРО ДЕЯКІ ФУНКЦІЇ ЛІТЕРАТУРИ»)

19 лютого 2016 року помер відомий італійський письменник, філософ, медієвіст, семіотик, мистецтвознавець – Умберто Еко. Широка популярність прийшла до нього після появи праць з історії та культури Середньовіччя, наукових досліджень в галузі мистецтвознавства та семіотики, а також двох світових бестселерів – «Ім'я рози» та «Маятник Фуко». В своїх попередніх роботах ми вже розглядали різні аспекти наукової та літературної діяльності У. Еко [1; 2; 3], в цих же тезах хотілось б зупинитися на ролі та значенні національної літератури, оскільки це питання є надзвичайно актуально для українського сьогодення.

Умберто Еко має специфічну манеру подачі матеріалу – літературного чи теоретичного – з позиції начебто власної присутності письменника та теоретика в площині досліджуваного простору. Він не перший європейський медієвіст, але перший, хто примусив усіх нас повірити в «сучасність» середньовіччя, повірити в позитивність його присутності у нашому культурному просторі.

Літературна й наукова діяльність видатного італійця вражає своєю пошуковістю й відвертістю щодо демонстрації специфіки власного творчого процесу. Умберто Еко пропонує кожному з нас долучитися до тих непересічних ідей, фактів, подій, які захоплюють його самого, і таким же чином повинні захоплювати його сучасників. Позиція У. Еко принципово відрізняється від практики констатації фактів та «нав'язування» висновків, а сприймається як запрошення до діалогу, в процесі якого і сам дослідник здатний продемонструвати власні сумніви. Можна стверджувати, що, певною мірою, стиль творчості У. Еко це стиль постмодерністського філософування. Але при цьому слід пам'ятати, що до сформованості постмодернізму У. Еко вже працював більше двох десятиліть і його надбання за цей період були серед тих чинників, якими скористалися ті, хто свідомо атрибутує себе як постмодерніст.

Надзвичайно важливою є точка зору У. Еко, яку він висловив у статті «Про деякі функції літератури» (2001). В цій статті У. Еко стверджує, що *однією з основних функцій літератури є збереження і розвиток мови як колективного надбання*. Література створює мовну спільну єдність і, отже, культурну ідентичність, як це сталося в Італії з «Божественною комедією» А. Данте. Впродовж багатьох століть спільнота, розділена географічно і політично, ідентифікувала себе з

цим твором і знайшла з його допомогою мову для виразу власних ідей, відчуттів та спільних прагнень. Без цієї мовної і культурної ідентичності не виникло б і думки про політичне об'єднання Італії, не існувало б італійської нації. Крім того, наголошує У. Еко, література зобов'язує нас з увагою і пошаною ставитись до чужого слова, навіть з урахуванням загальної свободи інтерпретації. «Літературні тексти не тільки ясно говорять нам про те, чого саме ми не маємо права ніколи більше ставити під сумнів, але, на відміну від об'єктивної реальності, авторитетно сигналізують нам про те, що в них повинне бути значущим, що ми не могли це вибрати доказом для вільних інтерпретацій» [4, с. 12]. Література, пропонуючи нам сюжети і персонажів, чия доля остаточно вирішена наперед автором, привчає нас до беззастережного прийняття цієї долі. Виховна функція літератури, переконаний У. Еко, не зводиться до передачі етичних істин або до формування відчуття краси: «...функція «незмінних» розповідей полягає саме в тому, що всупереч нашому прагненню змінити долю нас примушують торкнутися її незворотності» [4, с. 22]. В цьому розумінні література вчить нас звикати до думки про невідворотність смерті.

Список літератури

1. Сабадаш Ю. С. Умберто Еко: гуманізм культуротворчих ідей : монографія / Ю. С. Сабадаш. – К. : НАКККіМ, 2012. – 156 с.
2. Сабадаш Ю. С. Переклад неперекладного. Як фундаментальна умова культурної трансляції (У. Еко та Ю. Лотман) [Електронний ресурс] / Ю. С. Сабадаш // Międzynarodowa Konferencja Internetowa «AKTUALNE PROBLEMY SLAWISTYKI» Секція 1. Языковой меланж и проблемы перевода. – Режим доступу : <http://centrumpl.in.ua/forum/27-105-1#119>
3. Сабадаш Ю. С. Вплив мас-медіа на формування особистості (за творами У. Еко) / Ю. С. Сабадаш // Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство; НАКККіМ. – К. : Міленіум, 2015. – Вип. I (4). – С. 9–15.
4. Eco U. Sulla letteratura / U. Eco. – Milano : Bompiani, 2002. – 359 p.

Україна на шляху державотворення: історія та сучасність

Тези доповідей

Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих учених і студентів
(до 25-ї річниці незалежності України)

26 травня 2016 р.

Харків
ХДУХТ
2016

УДК 342.1(477)“312”

ББК 67.3(4Укр)

У-45

Редакційна колегія:

О.І. Черевко, д-р техн. наук, проф. (відп. редактор); *Л.М. Янчева*, канд. екон. наук, проф. (заст. відп. редактора); *В.М. Михайлов*, д-р техн. наук, проф.; *С.М. Руденко*, канд. філол. наук, проф. (відп. секретар); *Н.І. Єсінова*, канд. техн. наук, проф.; *А.Л. Фоцан*, канд. техн. наук, доц.; *А.С. Міносян*, канд. іст. наук, проф.; *Л.І. Юрченко*, д-р філос. наук, проф.; *О.О. Маленко*, д-р філол. наук, проф.; *К.Ю. Голобородько*, д-р філол. наук, проф.; *Л.В. Баличева*, канд. іст. наук, доц.; *К.Ю. Чадаєва*, канд. іст. наук, доц.; *Н.П. Книщенко*, канд. філол. наук, доц.; *О.М. Варипасєв*, канд. філос. наук, доц.; *О.В. Головка*, канд. іст. наук, доц.; *Т.М. Афоніна*, керівник відділу організаційно-інформаційної роботи; *М.О. Середенко*, керівник видавничого відділу.

Україна на шляху державотворення: історія та сучасність: Всеукраїнська науково-практична конференція, 26 травня 2016 р. : [до 25-ї річниці незалежності України] / редкол. : О. І. Черевко [та ін.]; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. – Х. : ХДУХТ, 2016. – 293 с.

ISBN

Видання містить тези доповідей із дослідження проблематики становлення і розвитку української державності, формування світоглядних позицій сучасної молоді, філософських, мовних, культурних компетенцій на шляху розбудови сучасної української держави.

Збірник розраховано на наукових і практичних працівників, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

УДК 342.1(477)“312”

ББК 67.3(4Укр)

ISBN

© Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2016

Мухіна І.Г., Пономарьова Н.А. Роль інформаційних ресурсів у національній безпеці України.....	107
Ножихін Д.М. Державотворча діяльність Павла Скоропадського....	109
Орехова С.Є. Поштова марка в Україні – символ державності.....	111
Путря Н.В. Становлення та діяльність Земської екологічної служби в Україні в другій половині XIX – на початку XX століття як чинник українського державотворення.....	113
Режко В.А., Голопич І.М. Харківщина в оповіданні Олекси Стороженка «Закоханий чорт».....	115
Рябуха Ю.В., Горб Є.С. Битва під Городком 1655 р. у польській історіографії другої половини XVII – початку XX ст.....	117
Тараканова А.В. Розвиток екологічної мережі України (історичний аспект).....	119
Трубчанинов М.А. Матеріально-технічна база сільського господарства Харківської губернії в другій половині XIX – на початку XX століття та особливості її еволюції в умовах наростання державотворчих процесів в Україні.....	121
Хомутова Я.В., Варипасв О.М. Філософські погляди Г.С. Сковороди.....	123
Явтушенко В.М., Алахверанова С.Р. Україно-польські взаємини на сучасному етапі.....	125
Roianova I., Miasoiedova S.V. The crucial role of a national leader in a country's successful development.....	127
Sokolova S.N. Research of the sphere of safety	129
Urban-Podolan A. Biblical phraseological units meaning «death» in so-called «country prose» – as found in V. Rasputin’s works...	132

Секція 2

КУЛЬТУРА І ОСВІТА ЯК ЧИННИКИ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ УКРАЇНИ

Городиська О.В., Юрченко Л.І. Мудрість в контексті української культури і філософії.....	135
Питецька Н. І. Артистизм як необхідний елемент творчої майстерності педагога.....	137
Сабадаш Ю.С. Національна література сьогодні: роль та значення (на прикладі дослідження У. Еко «Про деякі функції літератури»).....	139